

Зайцев О.Л.

*Завідувач кафедри охорони інтелектуальної власності, цивільно-
правових дисциплін ХНУВС*

Забезпечення в закупівлях товарів, робіт і послуг за державні кошти.

Останнім часом науковці різних галузей права активно здійснювали наукові дослідження напрямку державних закупівель. Результатом наукового пошуку стали дисертаційні дослідження Юдіцького О.Л. «Правове регулювання закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти», Петруненко Я. В. «Господарсько-правові основи державних закупівель в Україні», Олефіра А.О. «Господарське-правове забезпечення державних закупівель у сфері охорони здоров'я» у яких започатковано вирішення проблем державних закупівель. Але завдання, що вирішуватися, знаходяться на межі цивільного, господарського та адміністративного права.

Завдання тез – визначити природу забезпечення в системі цивільно-правових зобов'язань закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти.

Державні закупівлі розпочинаються з затвердженням генеральним замовником кошторису бюджетної установи основного планового фінансового документу бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень.

Тобто підставою виникнення цивільно-правових правовідносин виступає бюджетне зобов'язання - будь-яке здійснення відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або в майбутньому. Оскільки замовники зобов'язані здійснити закупівлі протягом встановленого строку (бюджетного періоду).

Відповідно до ч.1 ст. 548 ЦК України «Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання» виконання зобов'язання (основного зобов'язання) забезпечується, якщо це встановлено договором або законом.

ЗУ «Про здійснення державних закупівель» (надалі Закону) встановлює у відповідних частинах ст. 1 наступні види забезпечень:

7) забезпечення виконання договору про закупівлю - надання учасником замовнику гарантій виконання своїх зобов'язань за договором про закупівлю у вигляді такого забезпечення, як гарантія, застава, завдаток, депозит;

8) забезпечення пропозиції конкурсних торгів - надання учасником замовнику гарантій виконання своїх зобов'язань у зв'язку з поданням пропозиції конкурсних торгів у вигляді такого забезпечення, як гарантія, застава, завдаток, депозит;

Ст. 24 Закону «Забезпечення пропозиції конкурсних торгів» передбачає, що замовник має право зазначити в оголошенні про проведення процедури закупівлі та в документації конкурсних торгів вимоги щодо надання забезпечення пропозиції конкурсних торгів. В документації конкурсних торгів повинні бути зазначені умови його надання, зокрема вид, розмір, строк дії та застереження щодо випадків, коли забезпечення пропозиції конкурсних торгів не повертається учаснику. У такому разі учасник під час подання пропозиції конкурсних торгів одночасно надає забезпечення пропозиції конкурсних торгів. Розмір забезпечення пропозиції конкурсних торгів у грошовому виразі не може перевищувати 0,5 відсотка очікуваної вартості закупівлі у разі проведення торгів на закупівлю робіт та 3 відсотки - у разі проведення торгів на закупівлю товарів чи послуг на умовах, визначених документацією конкурсних торгів.

Але які цивільно правові зобов'язання захищає таке забезпечення? Закон прямо передбачає їх перелік, у вигляді підстав не повертається замовником забезпечення у наступних випадках:

- відкликання пропозиції конкурсних торгів учасником після закінчення строку її подання;

- не підписання учасником, що став переможцем процедури торгів, договору про закупівлю;
- ненадання переможцем процедури торгів забезпечення виконання договору про закупівлю після акцепту його пропозиції конкурсних торгів, якщо надання такого забезпечення передбачено документацією конкурсних торгів.

Перераховані випадки достатньо сумнівно можна в чистому вигляді віднести до цивільно-правових зобов'язань, оскільки не передбачені актами цивільного законодавства, а також навіть за аналогією не породжують цивільні права та обов'язки.

Опосередковано на це вказує і норма, відповідно до якої кошти, що надійшли як забезпечення пропозиції конкурсних торгів (у разі, якщо вони не повертаються учаснику), підлягають перерахуванню до відповідного бюджету, а у разі здійснення закупівлі юридичними особами (їх об'єднаннями) не за бюджетні кошти - перераховуються на рахунок таких юридичних осіб (їх об'єднань).

Але в протилежність забезпеченню пропозиції конкурсних торгів конструкція ст. 26 Закону «Забезпечення виконання договору про закупівлю» більш цивілістична та виправдана, тому що передбачає:

Замовник має право вимагати від учасника-переможця внесення ним не пізніше дати укладення договору про закупівлю забезпечення виконання такого договору, якщо внесення такого забезпечення передбачено документацією конкурсних торгів. Замовник повертає забезпечення виконання договору про закупівлю після виконання учасником-переможцем договору, а також у разі визнання судом результатів процедури закупівлі або договору про закупівлю недійсними. Розмір забезпечення виконання договору про закупівлю не може перевищувати 5 відсотків вартості договору. Кошти, що надійшли як забезпечення виконання договору (у разі якщо вони не повертаються), підлягають перерахуванню до відповідного бюджету, а у разі здійснення закупівлі юридичними особами (їх об'єднаннями) не за бюджетні кошти - перераховуються на рахунок таких юридичних осіб (їх об'єднань).